
بسم الله الرحمن الرحيم

شرح جامع

علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی

«روانشناسی»

مولف: محمدعلی صالحی‌نژاد

انتشارات ارشد

پیشگفتار ناشر

خداوند بزرگ را شاکریم که فرصتی عنایت فرمود تا بتوانیم قدمی در جهت گسترش علم و فرهنگ کشور عزیزمان برداریم و مسیری هموار را در اختیار مخاطبان و داوطلبان علاقمند به ادامه تحصیل قرار دهیم. از آنجائی که درحوزه کتاب‌های درسی و کمک درسی کارشناسی ارشد کتاب‌های زیادی به رشته تحریر در آمده است با این حال وجود یک مجموعه جامع، دقیق، کامل و دارای رفرنس(منابع) مستند احساس می‌شود.

همیشه دغدغه داشتیم که ای کاش می‌شد تمامی منابع پراکنده و گاهاً دست نایافتنی کنکور در یک مجموعه به گونه‌ای جذاب و شیوا آماده می‌شد و همچنین سوالات دوره‌های قبل کنکور نیز به گونه‌ای تشریحی پاسخ داده می شدند، که خدشه‌ای بر آنها وارد نشود و خیال داوطلبان عزیز آنقدر آسوده باشد که اطلاعات مندرج در پاسخنامه‌ها را برای بهره‌گیری در آزمون خود بکار گیرند. این کار با یاری خداوند بزرگ و همکاری نخبه‌ترین دانشجویان و اساتید کشور در انتشارات ارشد هماهنگ گردید و در تمامی مقاطع تحصیلی از کاردانی به کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در حوزهٔ آزمون‌های سراسری – آزاد و پیام نور بسته‌های آموزشی شامل کتاب‌های بانک سوالات و کتاب‌های شرح جامع درس آماده گردید. در تهیه مجموعه‌های فوق‌الذکر از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد و دکتری که حائز رتبه‌های تک رقمی کنکور می‌باشند، استفاده کرده‌ایم، تا شما عزیزان بتوانید در راستای افزایش توان علمی خود در جهت نیل به مقصود خویش نایل آیید. بدون تردید می‌توان گفت که برای اولین بار در نظام آموزشی کشور مجموعه‌ای به این سبک عرضه می‌شود که در کیفیت و کمیت بی‌نظیر بوده و تمامی نیازهای دانشجویان و داوطلبان عزیز را پوشش می‌دهد. امید است که استفاده از این مجموعه عزیزان را در جهت موفقیت در آزمون یاری رسانده باشد. در پایان لازم به ذکر است که بی نقصی محض از آن خداوند متعال می‌باشد، بنا براین از تمامی خوانندگان و داوطلبان عزیز خواهشمندیم نظرات سازنده خود را در مورد این کتاب به سایت انتشارات ارشد اعلام نمایند تا ما را در جهت هر چه بهتر آماده کردن این محصولات یاری رسانند.

با تشکر

ناشـــــر

www.arshadbook. ir

فهرست مطالب

عنوان **صفحه**

فصل اول: نفس و معانی آن در قرآن

۱- نفس به معنی «جان» یا «حیات حیوانی» ۱۱
۲- نفس به معنی «روان» یا «نفس انسانی» ۱۱
۳- نفس به معنی «شخصیت شکل یافته و متعادل» ۱۱
۴- نفس به معنی «وجدان نفسانی» یا «خودآگاهی» ۱۱
۵- نفس به معنی «اصل ثابت انسانی و خود آگاهی» ۱۲
۶- نفس به معنای «نفس حیوانی» یا «نفس تعالی‌نیافته» ۱۲
۷- نفس به معنی «عقوبت» ۱۲
۸- نفس به معنی «علم» ۱۲
۹- نفس به معنی «روح» و «جان» ۱۳
۱۰- نفس به معنی «اصل» و «ریشه» ۱۳
۱۱- نفس به معنی «انسان» ۱۳
۱۲- نفس به معنی «ذات الهی» ۱۳
۲-۱ نفوس ثلاثه در قرآن ۱۳
1-مرحله‌ی نفس اَماره ۱۴
2-مرحله‌ی نفس لوامه ۱۴
3-مرحله‌ی نفس مطمئنه ۱۴
خلاصه فصل ۱۶
تستهای آخر فصل ۱۷
پاسخ تستهای آخر فصل ۲۱

فصل دوم: شکل‌گیری شخصیت در انسان از دیدگاه اسلام

۱-۲- مفهوم شخصیت ۲۹
۱-۱-۲- معانی شاکله ۲۹
نیت چگونه شکل می‌گیرد؟ ۳۰
۲-۱-۲- شکل‌گیری شاکله یا شخصیت در دوران جنینی ۳۱
۳-۱-۲- ارتباط و تعلق روح با بدن ۳۲
۴-۱-۲- شکل‌گیری شخصیت بعد از تولد ۳۳
۵- ۱- ۲- مراحل رشد شخصیت ۳۴
۶-۱-۲- نفوس ثلاثه در مقایسه با دیدگاه فروید ۳۴
خلاصه فصل ۳۵
تستهای آخر فصل ۳۷
پاسخ تستهای آخر فصل ۴۰

فصل سوم: غریزه و فطرت

مفهوم غریزه در روان شناسی کلاسیک ۴۵
غریزه از دیدگاه اسلام ۴۵
فطرت ۴۷
فطرت در قرآن ۴۸
ویژگی‌های فطرت ۴۸

عنوان **صفحه**

انواع دانش (دانش تصوری، غیر تصوری، غریزی، فطری) ۵۰
خلاصه فصل ۵۱
تستهای آخر فصل ۵۳
پاسخ تستهای آخر فصل ۵۵
تستهای تألیفی آخر فصل ۵۸
پاسخ تستهای تألیفی آخر فصل ۶۱

فصل چهارم: نظر دانشمندان اسلامی درباره‌ی نفس و علم النفس

۱-۴- کندی ۶۵
نظر کندی در مورد رابطه‌ی نفس با عقل: ۶۷
۲- ۴- فارابی ۶۸
دسته‌بندی نفوس از حیث بقا و فنایشان از نظر فارابی ۶۸
عقل فعال از دیدگاه فارابی ۷۱
اشراق یا معرفت اشراقی ۷۲
۳- ۴- ابن سینا ۷۲
انواع کمال از نظر ابن سینا ۷۳
قوه‌ی محرکه ۷۷
تعریف عقل از دیدگاه حکما ۷۸
نظر ابن سینا در مورد عقل ۷۸
عقل بالمکله یا عقل ممکن ۷۹
مراتب چهارگانه‌ی عقل با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی «الله نور السموات ...» ۸۰
عقل فعال ۸۱
۴- ۴- غزالی ۸۱
۲- علاقه‌ی نفس به بدن ۸۲
۳- خلود نفس ۸۳
دلایل شرعی ۸۳
دلایل عقلی ۸۳
معانی عقل از دیدگاه غزالی ۸۴
معرفت از دیدگاه غزالی ۸۵
انواع معرفت از دیدگاه غزالی ۸۵
خلاصه فصل ۸۷
تستهای آخر فصل ۹۳
پاسخ تستهای آخر فصل ۱۲۶

فصل پنجم: عقل

۱-۵ آراء جدید راجع به عقل و مبادی آن ۱۷۳
۲-۵- معانی عقل و اصطلاحات آن ۱۷۴
۳-۵ معانی عقل در علوم مختلف ۱۷۷
۴-۵ عقل از دیدگاه قرآن ۱۷۸
دلایل اصالت عقل و سندیت در قرآن ۱۷۸
۵-۵- ویژگی‌های مهم عقل ۱۷۹

عنوان **صفحه**

عقل طبیعی ۱۸۰
عقل اکتسابی (عقل تجربی) ۱۸۰
۶-۵ چگونگی کسب معرف در روان‌شناسی جدید ۱۸۱
شعور و دقت ۱۸۱
دقت ۱۸۲
تطبیق عقول ۴ گانه و عقل فعال با استعدادهای نفس ۱۸۲
خلاصه فصل ۱۸۳
تستهای آخر فصل ۱۸۶
پاسخ تستهای آخر فصل ۱۹۱
تستهای تألیفی ۱۹۲
پاسخ تستهای تألیفی ۱۹۵

فصل ششم: بیماری و سلامت، سالم‌سازی و درمان

۱ -۶ سلامت روانی ۱۹۸
ملاک‌های سلامت روانی ۱۹۸
۲- ۶ ناهنجاری و علل به وجود آوردن آن ۱۹۸
سازمان‌های ناتمام ۱۹۹
سازمان‌های معیوب ۱۹۹
سازمان‌های متعارض ۱۹۹
۳ – ۶ بهداشت روانی و راه‌های تأمین آن از دیدگاه اسلام ۲۰۰
۴ – ۶ درمان ۲۰۰
تجدید سازمان معقول ۲۰۱
خلاصه فصل ۲۰۲
تست‌های آخر فصل ۲۰۴
پاسخ تست‌های آخر فصل ۲۰۵
تستهای تألیفی آخر فصل ۲۰۶
پاسخ تست‌های تألیفی ۲۰۸

فصل اول

نفس و معانی آن در قرآن

عناوین اصلی

- معانی نفس در قرآن
- نفوس ثلاثه در قرآن
- رشد شخصیت براساس ملاک عقل و هوای نفس

فصل اول

نفس و معانی آن در قرآن

۱-۱ در قرآن نفس در آیات مختلف به معانی مختلف به کار رفته است که آنها را در زیر می‌آوریم.

۱- نفس به معنی «جان» یا «حیات حیوانی»

آیه‌ی مربوطه:

«ما کان لنفسٍ اَن تَموت اِلا باذن الله» آل عمران/۱۴۵

[(برای نفس چیزی نیست مگر آنکه بمیرد با اذن پروردگار)]

«کلُ نفسٍ ذائقهٔ الموت» انبیاء/۳۴

[(هر نفسی-هر حیاتی- مرگ را خواهد چشید)]

۲- نفس به معنی «روان» یا «نفس انسانی»

آیه‌ی مربوطه:

«و ذکرٌ به اَن تُبسَل نفسٌ بما کَسَبَت» انعام/۷۰ [(و پند بده به آن نفس، آنچه کسب کند، بدان گرفتار می‌شود)]

📖**نکته:** در این آیه نفس همان مجموعه ی حالات روانی است که خاصیت ادراکی، انفعالی و افعالی دارد.
با توجه به این آیه نفس ماهیت خویش را با مکتسبات می‌سازد.

۳- نفس به معنی «شخصیت شکل‌یافته و متعادل»

آیه ی مربوطه:

«لاتکلف الله نفساً اِلا وُسعها» بقره/۲۳۳ [(خدا هر کس را به اندازه ی توانایی اش تکلیف می‌دهد)]

۴- نفس به معنی «وجدان نفسانی» یا «خودآگاهی»

آیه ی مربوطه:

«کل نفسٍ ذائقهٔ الموت و نبلُوَکم بالشر و الخیر فتنهً و اِلینا تُرجَعون» انبیاء/۳۵

[(هر نفس- جانی- در عالم رنج و سختی مرگ را می‌چشد و در سیر زندگی با خوبی و بدی آزمایش می‌شود و به سوی ما بازگشت می‌کند)]

عَلِمَت نفسٌ ما قدمت و اَخَّرَت» انفطار/۵

[(هر نفسی می‌داند آنچه را که از پیش فرستاده شده است و آنچه را که از پس خواهد آمد)]

📖**نکته ۱:** در این آیه نفس به دو معنی آمده

۱- جان

۲- عامل وجدان و شعور

📖**نکته ۲:** در این آیه است که «منش انسانی» از معنای نفس استنباط می‌شود.

۵- نفس به معنی «اصل ثابت انسانی و خود آگاهی»

آیه ی مربوطه:

«و نفسٍ و ما سَوَّیها فَاَلهَمَها فجورَها و تقویها» والشمس/۷و۸ (و قسم به نفس و آنکه او را متعادل و متکامل آفرید و در او بدکاری و پرهیزکاری الهام کرد)

📖**نکته :**در این آیه نیز به خاصیت اکتسابی بودن و مختار بودن نفس و روان انسان اشاره دارد زیرا هم می‌تواند متکامل شود و هم در جهت شر و بدی حرکت کند یعنی روان انسان حالت اکتسابی جذب خیر و شر را دارد.

۶- نفس به معنای «نفس حیوانی» یا «نفس تعالی نیافته»

آیه‌ی مربوطه:

«ما اُبری نفس اِنَّ النفسی لامارهٔ بالسوءِ اِلا ما رَحِمَ رَبِّی اِن ربی غفور رحیم» یوسف/۳۵

[(نفسم را تبرئه نمی‌کنم که نفس، آمر به بدی است مگر خدا بر من رحمت آورد بدرستی که پروردگار من آمرزنده و مهربان است)]

۷- نفس به معنی «عقوبت»

آیه‌ی مربوطه:

«وَ من یفعل ذلک فلیس من لله فی شی اِلا اَن تتقوا منهم تقاهٔ و یحذرکم الله نفسه» آل عمران/۲۸

[(و هر کس چنین کند (یعنی از کفار دوست برای خود بگیرد) پس نیست از خداوند در چیزی مگر آنکه بپرهیزید از آنان پرهیزیدنی و خداوند شما را از عقوبت و غضب خویش بر حذر می‌دارد)]

۸- نفس به معنی «علم»

آیه‌ی مربوطه:

«اِن کنت قلته فقد تعلم ما فی نفسی و لا اعلم ما فی نفسک» مائده/۱۱۶

[(اگر گفته بودم تو می‌دانستی، تو می‌دانی آنچه را که نزد من است ولی نمی‌دانم آنچه را که در نزد توست)]

📖**نکته:** لازم به تذکر است که هر چند در این آیه سخن از دانستن و علم به میان آمد. لکن حمل نفس به علم به معنی علوم مختلف چندان دقیق به نظر نمی‌رسد و منظور از علم، آگاهی و دانستن است.

۹- نفس به معنی «روح» و «جان»

آیه ی مربوطه

«الله یتوفی الاَ نفس حین موتها و التی لم تمت فی منامها» زمر/۴۲

[(خداوند جانها را به هنگام مرگ می‌ستاند و آن را که نمرده است به هنگام خفتنش ...)]

۱۰- نفس به معنی «اصل» و «ریشه»

آیه‌ی مربوطه:

«هو الذی خلقکم من نفس واحده»

[(اوست که شما را از نفس (اصل) واحدی آفریده است)

نکته: در این آیه اشاره دارد که همه‌ی انسانها از یک جوهر و اصل واحد آفریده شده‌اند.

۱۱- نفس به معنی «انسان»

آیه‌ی مربوطه:

«من اجل ذلک کتبنا علی بنی اسرائیل اِنه من قتل نفساً بغیر نفسٍ»

[(و از این روست که واجب کردیم بر بنی اسرائیل که هر کس انسانی را بدون قصاص بکشد ...)]

۱۲- نفس به معنی «ذات الهی»

آیه‌ی مربوطه: «واصطفیتک لنفسی»

[(تو را برای خود برگزیدم)]

نکته: در این آیه خداوند از ذات خود سخن می‌گوید به این صورت که چیزی را برای خود برگزیده است.

۲-۱ نفوس ثلاثه در قرآن

منظور از نفوس ثلاثه اشاراتی است که در قرآن به ۳ صورت در مورد نفس آمده است که در زیر می‌آید.

قرآن مجید برای رشد شخصیت بر اساس ملاک عقل و هوای نفس ۳ مرحله قائل است:

الف) نفس اماره: «اِنَ النفس لاَمارهٔ بالسوءِ» یوسف/۵۳

نفس اماره در قرآن آن نفس بود که امر به بدی فرماید.

ب) نفس لوامه: «لا اُقسم بیوم القیامهٔ و لا اقسم بالنفس اللوامهٔ» قیامهٔ/۲

نفس لوامه آن بود که گاهی بدی فرماید و گاهی نیکی.

ج)نفس مطمئنه: «یا أیتها النفس المطمئنهٔ اِرجعی اِلی ربک ...» والفجر/۱۷

نفس مطمئنه آن بود که دایم آرمیده و آرام باشد به ذکر خدا و همه نیکی فرماید.

۱- مرحله‌ی نفس اَماره

ویژگی‌های این مرحله

- انسان در مقابل محرک‌های لذت بخش مفرح و شادمان و در مقابل محرک‌های ناخوشایند مأیوس و غمگین می‌شود.
- تلون عاطفی در این مرحله زیاد و شدید است.
- در این مرحله «فرح» و «یأس» وجود دارد بنابر این می‌توان این مرحله را مرحله فرح و یأس نامید.
- این مرحله زمانی است که نفس یکسره مغلوب قوای سه گانه شود و هیچ گونه مقاومتی از جانب عقل وجود نداشته باشد.

۲- مرحله‌ی نفس لوامه

ویژگی‌های این مرحله

- عقل و نفس به نوعی توازن رسیده اند
- عقل انسان را در مقابل اطاعت از هوای نفس ملامت می‌کند
- ویژگی غالب عاطفی در این مرحله «حزن» است
- «حزن» یعنی حد میان دو حد فرح و یأس و انسان از لحاظ عاطفی در این مرحله در میان این دو حد یعنی حزن قرار دارد
- این مرحله را مرحله‌ی «حزن» می‌نامند
- در این مرحله تعارض و تنازع میان عقل و نفس وجود دارد و هرگاه که عقل مغلوب گشته و نفس مرتکب معاصی شود برای او سرزنش حاصل می‌شود و از این رو به آن نفس «لوامه» (سرزنش کننده) می‌گویند.

امام علی (ع) در مورد مؤمن در این مرحله اینگونه می‌فرمایند:

*قلوبهم محزونه

*المؤمن بشره فی وجهه و حزنه فی قلبه

۳- مرحله‌ی نفس مطمئنه

ویژگی‌های این مرحله

- انسان از مرحله ی حزن و خوف گذشته و اطمینان و رضامندی بر او غلبه می‌کند
- به تعبیر احادیث روح و ریحان بر او غلبه می‌کند
- بر خلاف مراحل قبل در مقابل مصائب و شادمانیها حالت واحدی دارد
- این مرحله مرحله‌ی اطمینان و رضامندی است
- در این مرحله عقل بر ۳ قوه‌ی دیگر غلبه می‌کند و نفس آدمی مطیع عقل می‌گردد اضطراب حاصل از تعارض بین آن قوا و عقل از بین رفته و مرحله‌ی اطمینان بوجود می‌آید.

تکامل نفس در علم اخلاق همان چیزی است که ما در روان شناسی آن را تکامل شخصیت می‌نامیم.

این حالت، از دیدگاه اسلامی‌در تنوع رفتاری و تطابق دقیق با محیط نهفته نیست بلکه در افزایش «خودآگاهی» و «شناخت عقلانی»، است که در نهایت آرامشی و اطمینانی را به انسان می‌بخشد که این اطمینان وجه تسمیه عالیترین مرحله‌ی تکامل شخصیت یعنی «نفس مطمئنه» قرار گرفته است.

امام علی (ع) تکامل نفس را اینگونه می‌آورد: بالعقل کمالُ النفس (تکامل نفس به عقل است)
مراحل ۳ گانه نفوس ثلاثه را می‌توان در قالب نمودار زیر به تصویر کشید

- نفس مطمئنه
- غلبه ی عقل

- نفس لوامه
- تعارض و تنازع

- نفس اماره
- غلبه نفس

نکات مهم در رابطه با معانی نفس در قرآن

- در علم‌النفس نیز به ارتباط متقابل نفس و بدن که امروزه از آن به صورت ارتباط متقابل تن و روان یاد می‌شود، اشاره می‌شود.
- نفس انسانی از سویی با فطرت و ذات خویش در ارتباط است و از سویی دیگر با طبیعت پیرامون یا محیط و مکتسبات آن در ارتباط است و بدین ترتیب نفس شکل می‌گیرد.
- این همان مطلبی است که در روان شناسی سالها مورد بحث و جدل بوده که عامل محیط یا وراثت در شکل‌گیری شخصیت نقش دارند که تحقیقات و بررسی‌های طولانی حاکی از تأثیر و نقش هر دو می‌باشد که با توجه به آیات قرآنی نیز همسو و هماهنگ به نظر می‌رسد.

خلاصه فصل

۱- معانی مختلف نفس در قرآن کریم عبارتند از:

- جان یا حیات حیوانی
- روان یا نفس انسانی
- شخصیت شکل‌یافته و متعادل
- وجدان نفسانی یا خودآگاهی
- اصل ثابت انسانی و خودآگاهی
- نفس حیوانی یا نفس تعالی‌نیافته
- عقوبت
- علم و دانستن
- روح و جان
- انسان
- ذات الهی

۲- اصطلاح نفوس ثلاثه اشاره به تقسیم‌بندی قرآن از نفس در قالب نفس اماره، نفس لوامه و نفس مطمئنه دارد.

۳- از طرفی رشد شخصیت براساس ملاک عقل وهوای نفس نیز در قالب نفوس اماره، لوامه و مطمئنه، نشان داده می‌شود.

۴- مرحله‌ی نفس اماره مرحله‌ایست که با ویژگی تلون عاطفی (از یکسو فرح و از سویی دیگر، یأس)، غلبه‌ی قوای ۳ گانه بر عقل و امر به بدی مشخص می‌شود.

۵- مرحله‌ی نفس لوامه مرحله‌ایست که با ویژگی‌های توازن عقل و نفس، ملامت نفس توسط عقل، حزن و تعارض و تنازع میان عقل و نفس مشخص می‌شود در این مرحله، نفس از لحاظ عاطفی در حد وسط قرار دارد یعنی در میان در حد فرح و یأس.

۶- «قلوبهم محزونه» و «المومن بشره فی وجهه و حزنه فی قلبه» اشاره به مرحله‌ی نفس لوامه دارد.

۷- مرحله‌ی نفس مطمئنه با ویژگی‌های، اطمینان و رضامندی، غلبه‌ی عقل بر قوای ۳ گانه، اطاعت نفس از عقل و حالت واحد عاطفی (در مقابل مصایب و شادمانیها) مشخص می‌شود.

۸- تکامل شخصیت از دیدگاه اسلامی با رسیدن به مرحله‌ی نفس مطمئنه حاصل می‌گردد و از طرفی تکامل نفس در علم اخلاق همان تکامل شخصیت در روان‌شناسی است. بنابراین تکامل نفس نیز منوط به رسیدن نفس به مرحله‌ی نفس مطمئنه است.

۹- از دیدگاه قرآن، نفس در مرحله‌ی اماره امر به بدی، در مرحله‌ی لوامه گاهی بدی و گاهی نیکی و در مرحله‌ی مطمئنه همه نیکی کند.

۱۰- از دیدگاه امام علی (ع)، تکامل نفس با حضور عقل حاصل می‌شود.

تستهای آخر فصل

۱- نفس به معنی روح در کدام یک از آیات قرآن آمده است؟ (سراسری ۱۳۸۸)

۱) واصطنعتک لنفسی
۲) هو الذی خلقکم من نفس واحده
۳) الله یتوفی الانفس حین موتها
۴) یا ایتها النفس المطمئنه ارجعی الی ربک

۲- حزن ویژگی غالب کدام یک از مراحل نفس است؟ (سراسری ۱۳۸۷)

۱) اماره ۲) مطمئنه ۳) ملهمه ۴) لوامه

۳- معنی نفس در آیه «و یُحَذِّرکُم الله نَفسَهُ» چیست؟ (سراسری ۱۳۸۷)

۱) هوای نفس ۲) ذات الهی ۳) شخص اَمی ۴) انسان به مفهوم کلی

۴- کدام یک از مفاهیم در قرآن به معنای نفس آمده است؟ (سراسری ۱۳۸۷)

۱) دم و بازدم ۲) عقوبت ۳) گمراهی ۴) میل

۵- ویژگی مهم نفس مطمئنه چیست؟ (سراسری ۱۳۸۴)

۱) یأس ۲) فرح ۳) حزن ۴) رضامندی

۶- در آیه‌ی شریفه «و یُحَذِّرُکُمُ الله نَفسَهُ» معنای نفس کدام است؟ (سراسری ۱۳۸۴)

۱) روح اللهی
۲) قلب آدمی
۳) ذات انسانی
۴) نفس الهی و تأکید لفظی بر عقوبت الهی

۷- مهمترین ویژگی نفس لوامه چیست؟ (سراسری ۱۳۸۴)

۱) خوف ۲) حزن ۳) لذت ۴) اطمینان

۸- معنای نفس در آیه‌ی شریفه‌ی «الله یتوفی الانفس» کدام است؟ (سراسری ۱۳۸۴)

۱) روح و جان ۲) علم انسان ۳) ذات الهی ۴) شخص انسان

۹- معنی نفس درآیه «لا تکلف الله نفس الا وسعها» چیست؟ (سراسری ۱۳۸۳)

۱) انسان ۲) ذات خداوند ۳) ذات انسان ۴) شخص معین

۱۰- نفس در آیه شریفه «و نفس و ما سویها.....» به چه معنا است؟ (سراسری ۱۳۸۳)

۱) خودآگاهی یا هوشیاری
۲) وجدان نفسانی و ناآگاهی
۳) جان یا حیات حیوان
۴) اصل ثابت انسانی و خودآگاهی

۱۱- حزن، ویژگی غالب کدام مرتبه نفس است؟ (سراسری ۱۳۸۳)

۱) لوامه و سرزنشگر ۲) اماره و بازدارنده ۳) لوامه و آرام بخش ۴) مطمئنه و آرام بخش

۱۲- انسان در کدام مرحله از نفس در حالت تعارض بین امیال و عقل قرار می گیرد؟ (سراسری ۱۳۸۲)

۱) اماره ۲) لوامه ۳) مطمئنه ۴) مرضیه

۱۳- کدام یک از مفاهیم، به نوعی دلالت بر وجود دانش فطری در نزد انسان دارد؟ (سراسری ۱۳۸۲)

۱) فرامن فروید ۲) نقش پذیری لورنتس ۳) مفاهیم کهن یونگ ۴) اضراب بنیادی هورنای

۱۴- «نفس» در آیه مبارکه (من اجل ذلک کتبنا علی بنی اسرائیل انه من قتل نفساً بغیر نفس .....) به چه معنایی است؟ (سراسری ۱۳۸۲)

۱) روح ۲) جان ۳) انسان ۴) وجدان

۱۵- «نفس» در عبارت «هر نفسی مرگ را خواهد چشید» به چه معنایی است؟ (سراسری ۱۳۸۲)

۱) حیات حیوانی ۲) تفس انسان ۳) وجدان نفسانی ۴) اصل ثابت انسانی

۱۶- ویژگی غالب مرحله نفس لوامه چیست؟ (سراسری ۱۳۸۲)

۱) فرح ۲) حزن ۳) یأس ۴) رضایت مندی

۱۷- کلمه «نفس» در آیه شریفه «لاتکلف الله نفس الا وسعها» به چه مفهومی است؟ (سراسری ۱۳۸۲)

۱) انسان ۲) شخص معین ۳) ذات الهی ۴) درون آدمی

۱۸- در کدام آیه نفس به معنای «ذات الهی» است؟ (سراسری ۱۳۸۱)

۱) (واصطفیتک لنفسی) ۲) (الله یتوفی الانفس)

۳) (یا ایتها النفس المطمئنه) ۴) (و من قتل نفساً بغیر نفس)

۱۹- در کدام آیه شریفه، «نفس» به معنای انسان آمده است؟ (سراسری ۱۳۸۱)

۱) (یحذرکمل الله نفسه) ۲) (ان النفس الاماره بالسوء)

۳) (الله یتوفی الانفس حین موتها) ۴) (لا تکلف الله نفس الا وسعها)

۲۰- معنای کلمه نفس در آیه مبارکه (الله یتوفی الانفس حین موتها) کدام است؟ (سراسری ۱۳۸۱)

۱) انسان ۲) روح ۳) نفس حیوانی ۴) حیات نباتی

۲۱- در کدام آیه قرآن، نفس به معنی شخص معین آمده است؟ (سراسری ۱۳۸۰)

۱) و هی راودتنی عن نفسی ۲) و من قتل نفسا بغیر نفس ۳) الله یتوفی الانفس حین موتها ۴) هوالذی خلقکم من نفس واحده